

21.11.2013

Rlj/1

1

Variotram-raitiovaunuhankinnat

HEL 2013-014454 T 02 08 00

Päätösehdotus

Liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunta päättäne merkitä tiedoksi asiasta saadun informaation.

Esittelijä

Variotram-raitiovaunujen hankintasopimus (S91609) solmittiin HKL:n ja ABB Daimler-Benz Transportation (Finland) Oy välille 17.7.1996. Sopimuksen mukaisesti Helsinkiin toimitettiin 20 kappaletta Variotram-raitiovaunuja vuosina 1998–2000. HKL käytti alkuperäisessä hankintasopimuksessa olleen toimitusoption 20 lisävaunusta ja allekirjoitti optiosopimuksen (S91756) Daimler Chrysler Rail Systems (Finland) Oy:n kanssa 31.5.2000. Tämän optiosopimuksen mukaisesti Helsinkiin toimitettiin 20 kappaletta Variotram-raitiovaunuja vuosina 2001-2003. Kaikki toimitetut 40 matalalattiaista Variotram-raitiovaunua koottiin Transtech Ltd:n Otanmäen tehtaalla.

Toimitetuissa vaunuissa havaittiin siinä määrin teknisiä ongelmia jo kolmen vuoden liikennöinnin jälkeen, että toimituksista yrityskauppojen myötä vastuun ottanut Bombardier Transportation Finland Oy päätti lähettää kaikki vaunut korjattavaksi omalle tehtaalleen Saksaan. Korjaukset toteutettiin vuosina 2006–2007. Korjausten jälkeen vaunut palasivat takaisin Helsinkiin ja ne asetettiin uudelleen matkustajaliikenteeseen.

Huolimatta Saksassa tehdyistä korjauksista vaunuissa todettiin edelleen teknisiä ongelmia. Raitiovaunujen hankintasopimuksen vaatimukseen nähden aivan liian matalasta käytettävyydestä sekä edelleen jatkuvista teknisistä vioista aiheutui, että HKL harkitsi raitiovaunujen toimitussopimuksen purkamista. Seuranneissa neuvotteluissa tehtiin sitten HKL:n ja Bombardierin kesken Muutos- ja yhteistyösopimus (ARA) 16.5.2007. ARA-sopimus sisälsi maininnan myös tehtävästä Huolto- ja kunnossapitosopimuksesta, joka allekirjoitettiin myöhemmin 22.5.2007.

Huolto- ja kunnossapitosopimuksessa määritellään osapuolten vastuut sekä keskeisenä asiana Variotram-raitiovaunujen päivittäinen käytettävyydestavoite. Käytettävyydestavoitteeksi määriteltiin 36/40 raitiovaunua liikenteessä eli 90 %:n käytettävyys Huolto- ja kunnossapitosopimuksessa tarkemmin määritellyllä tavalla. HKL

luovutti BT:lle käytettäväksi tarpeelliset huolto- ja kunnossapitotilat ja -laitteet HKL:n raitiovaunuvarikoilta.

Bombardierin huoltamilta raitiovaunuilta on siis edellytetty käytettävyyttä 36/40 Huolto- ja kunnossapitosopimuksessa tarkemmin määritellyllä tavalla. Bombardier ei luonnollisesti ole vastuussa sellaisista kolaroiduista, ilkvallan vuoksi liikenteestä otetusta tai muista sellaisista liikenteestä poissa olevista raitiovaunuista, jotka eivät ole liikennekelpoisia HKL:stä johtuvista syistä.

Huolto- ja kunnossapitosopimuksen perusteella Bombardier maksaa HKL:lle hyvitysmaksua, mikäli Bombardier ei saavuta 36/40 käytettävyystavoitetta sovittuna mittaamisajankohtana eli viikon jokaisena päivänä klo 06:00. HKL:lle tuleva hyvityksen suuruus on 1000 euroa/raitiovaunu/päivä. Lisäksi HKL:llä on oikeus purkaa sopimus, mikäli keskimääräinen käytettävyys kuukaudessa on pienempi kuin 34 vaunua kolmena peräkkäisenä kuukautena. Tähän mennessä keskimääräinen Variotram-raitiovaunujen käytettävyys on jäänyt huonommaksi kuin 34 vaunua ainoastaan viisi (5) kertaa ja vielä niin, että tähän mennessä ei kertaakaan ole ollut kahta (2) perättäistä kuukautta, jolloin raitiovaunujen käytettävyys olisi alle 34 vaunua aamuruuhkassa.

HKL tarkistaa käytettävyyden jokaisena liikennöintipäivänä klo 06:00. Käytettäviksi lasketaan kaikki ne vaunut, jotka Bombardier on asettanut HKL:n käytettäväksi Huolto- ja kunnossapitosopimuksessa mainituin tarkennuksin. Käytettävyyttä eivät siis alenna kolaroidut, ilkvallan vuoksi liikenteestä poistetut tai sellaiset vaunut, jotka eivät ole liikennöintikelpoisia HKL:stä tai HKL:n laitteista johtuvista syistä.

Huolto- ja kunnossapitosopimuksen operatiivinen toteuttaminen on HKL-Raitioliikenteen käytännöissä hyvin vakiintunutta. Käytettävyys on pysynyt ennakoidulla tasolla ja HKL on pystynyt tarjoamaan Variotram-kalustoa riittävässä määrin HSL:n käyttöön. Variotram-vaunujen kilometrimäärät ovat pysyneet suunnitellulla tasolla ja siten niiden kustannustaso on ollut hyvin ennustettavissa.

Variotram-projektin alkuperäisessä toimituksessa on edelleen avoimia asioita. Pääasiassa on kyse sellaisista teknisistä ratkaisuista, jotka HKL:n käsityksen mukaan eivät vielä täytä Hankintasopimuksen teknisiä vaatimuksia. Lisäksi on avoinna joitain sopimuksellisia kysymyksiä. HKL on käsitellyt Bombardierin kanssa avoinna olevia asioita säännöllisesti ja niiden määrä on vähitellen myös vähentynyt. HKL:n keskeisenä huolena on edelleen, että alkuperäisen teknisen spesifikaation määrittelyt eivät tule sillä tavoin kaikilta osin

21.11.2013

Rlj/1

toteutuneeksi, että liikennettä voitaisiin hoitaa kohtuullisin huolto- ja kunnossapitokustannuksin myös pidemmällä tähtäimellä.

HKL toteaa, että alkuperäisten hankintasopimusten vielä avoinna olevien teknisten asioiden käsittely on pyritty pitämään erillään Variotram-raitiovaunujen päivittäisestä operatiivisesta käytöstä eikä niiden käsittely ole myöskään heijastunut Huolto- ja kunnossapitosopimuksen toteuttamiseen.

Esittelijä

yksikön johtaja
Pekka Sirviö

Lisätiedot

Markus Keisala, huoltopäällikkö, puhelin: 310 35838
markus.keisala(a)hel.fi
Pekka Sirviö, yksikön johtaja, puhelin: 310 35926
pekka.sirvio(a)hel.fi